

6. Экономический анализ хозяйственной деятельности социалистических предприятий / Е.В. Довгополов, В.И. Дворацкий, И.В. Мухин и др. — К.: Выща шк., 1978. — 416 с.

С. І. КОБАЧ, аспірантка

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТИМЧАСОВИХ ПРАЦІВНИКІВ У САДІВНИЦТВІ

Організація розрахунків з оплати праці є досить важливою і складною ділянкою облікової роботи економічної служби будь-якого підприємства, особливо ж сільськогосподарського. Це значною мірою зумовлено сучасним станом підприємств аграрного сектора АПК як суб'єктів господарювання та сезонністю сільськогосподарського виробництва, що особливо характерно для рослинництва. Ці два чинники істотно впливають на організацію розрахунків з оплати праці, їх документальне оформлення.

Щодо сезонності сільськогосподарського виробництва, то відповідно до Роз'яснення ГДПІ України №10-214/10-3992 «сезонними признаються роботи, які в силу природних та кліматичних умов виконуються не повний рік, а протягом певного періоду (сезону), що не перевищує шести місяців». Перелік сезонних робіт у сільському господарстві затверджено Постановою КМУ № 278 від 28.03.1997 р., в якій до сезонних робіт віднесено і роботи в садівництві.

Сезонність сільськогосподарських робіт у садівництві зумовлює залучення до їх виконання тимчасових працівників. Крім того, необхідно вказати на специфіку залучення тимчасових працівників у цю підгалузь рослинництва, особливо на збирання врожаю. Є дві групи тимчасових працівників: 1) ті, що працюють за договором із сільськогосподарським підприємством; 2) ті, що працюють без договору, як правило, на збиранні плодів і ягід з подальшим продажем частини зібраного врожаю робітникам за реалізаційними цінами, так званий «самозбір». Необхідність залучення до збирання врожаю тимчасових працівників, у тому числі на умовах «самозбору», пов'язана з обмеженим строком збирання плодів і ягід (деяких культур — 20—25 днів) і низьким рівнем механізації процесу збирання врожаю.

При розрахунках з оплати праці тимчасових працівників, що працюють за договором, первинним документом з обліку затрат праці і виконаних робіт є «Обліковий листок праці і виконаних

робіт» ф. 66 (66а). У цьому документі сума нарахованої заробітної плати кожному працівникові визначається з урахуванням з фактично відпрацьованих ним норм і розцінки за кожен виконану норму відповідно до тарифної сітки, діючої на підприємстві.

Здійснюючи розрахунки з оплати праці тимчасових працівників, що працюють за договором, особливу увагу необхідно звернути на оподаткування їхніх доходів. Відповідно до п. «п» ст.5 Декрету КМУ №13-92 «Про прибутковий податок з громадян» суми доходів осіб, які виконують сільськогосподарські та будівельні роботи в сільській місцевості тимчасово або сезонно, не включаються до сукупного оподаткованого доходу. У Роз'ясненнях ГДПІ України «Про оподаткування тимчасових та сезонних робітників і службовців» № 10-214/10-3992 уточнено, що «тимчасовими робітниками і службовцями, тобто тими, на яких розповсюджується дія зазначеного пункту Декрету, є робітники і службовці, прийняті на роботу на строк до двох місяців, а для заміни тимчасово відсутніх робітників, за якими зберігається їх місце роботи (посада) — до чотирьох місяців. З працівниками, що приймаються на тимчасову роботу, укладається трудовий договір... Крім того, слід мати на увазі, що сільською місцевістю слід вважати сільські населені пункти, які перебувають у віданні сільських Рад народних депутатів (ст.65 Земельного Кодексу України)».

Як правило, сільськогосподарські підприємства, наймаючи тимчасових працівників за договором, вимагають реєстрації їх в органах місцевого самоврядування шляхом оформлення тимчасової прописки.

Таким чином, суми доходів осіб, які виконують сільськогосподарські та будівельні роботи в сільській місцевості тимчасово або сезонно згідно з договором не зараховуються до сукупного оподаткованого доходу. З таких доходів не утримується прибутковий податок, збір до Пенсійного фонду (п.3 ст. 2 Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» №400/97-ВР) і збір на соціальне страхування на випадок безробіття (п.3 ст.2 Закону України «Про збір на обов'язкове соціальне страхування» №402/97-ВР).

При розрахунках з оплати праці тимчасових працівників, що працюють без договору із сільськогосподарським підприємством, так званими «самозбирачами», є певні особливості як у документальному оформленні, так і в оподаткуванні доходів таких працівників, оскільки нарахування і виплата заробітної плати «самозбирачам» здійснюється протягом одного робочого дня. Це зумовлює:

по-перше, застосування комбінованого первинного документа, в якому одночасно нараховується заробітна плата, і відповідно до якого здійснюється її виплата; по-друге, особливості в оподаткуванні доходів тимчасових працівників-«самозбирачів». Пільги щодо прибуткового податку, визначені п. «п» ст.5 Декрету «Про прибутковий податок», на них не розповсюджуються, оскільки тимчасові працівники-«самозбирачі» працюють без договору з підприємством. Тому доходи, одержані такими працівниками, включаються до сукупного оподаткованого доходу й обкладаються прибутковим податком за ставкою 20% (п.3 ст.7 Декрету), оскільки вони не є доходами, одержуваними за місцем основної роботи. Збір до Пенсійного фонду і збір на соціальне страхування на випадок безробіття утримуються в загальноприйнятому порядку.

Усе зазначене вище стосується безпосередньо механізму утримання податків, але досить важливим і складним є механізм звітування про виплачені суми доходів, одержаних не за місцем основної роботи, і суми утриманих з них податків як для підприємств, так і для фізичних осіб.

Доходи тимчасових працівників, як тих, що працюють за договором з підприємством, так і «самозбирачів», не можна вважати такими, що одержуються за місцем основної роботи, оскільки відповідно до ст.8 Декрету «доходами, одержаними за місцем основної роботи (служби, навчання), вважаються доходи, одержані від підприємств, установ і організацій усіх форм власності, фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності, з якими громадянин має трудові відносини, за умови обов'язкового ведення в цьому місці трудової книжки і провадження відрахувань до фонду соціального страхування». Щодо звітності підприємств, то відповідно до ст.12 Декрету підприємства, установи, організації та фізичні особи — суб'єкти підприємницької діяльності, які провадять виплати зазначених доходів, зобов'язані не пізніше як через 30 днів після виплати надіслати до податкових органів за місцем проживання громадян відомості, за встановленою ГДП України формою №2, про виплачені суми доходів і суми утриманого з них податку.

Крім того, Наказом Державної податкової адміністрації України №473 передбачено подання до державних податкових органів юридичними особами всіх форм власності та фізичними особами — суб'єктами підприємницької діяльності за місцем їх реєстрації довідки ф. №8 ДР, в якій указуються відомості про суму виплаченого доходу, утриманого прибуткового податку та суми інших обов'язкових платежів з використанням ідентифікаційних номерів фізичних осіб.

Щодо звітності громадян про одержані доходи не за місцем основної роботи, то вони зобов'язані вести облік доходів і витрат, пов'язаних з одержанням цих доходів, за ф. №4, та подавати після закінчення календарного року до податкового органу за місцем проживання декларацію про сукупний річний дохід за ф. №1, що передбачені Інструкцією ГДПІ України «Про прибутковий податок з громадян» №64.

Схематично механізм звітування про доходи, одержані не за основним місцем роботи й утримані з них податки, подано на рисунку.

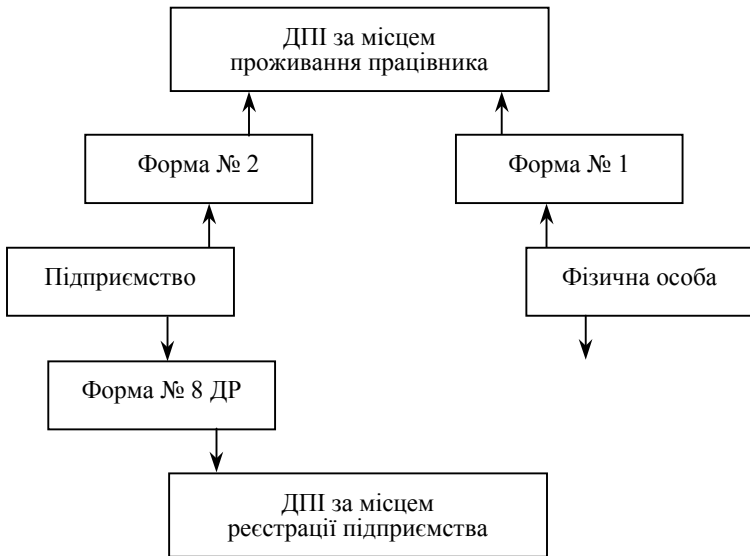

Рисунок. Схема механізму звітування про доходи, одержані фізичною особою не за основним місцем роботи

Отже, механізм звітування про доходи, одержані не за місцем основної роботи, і суми утриманих з них податків є досить складним як для підприємств, так і для фізичних осіб, особливо якщо врахувати те, що одержані доходи тимчасових працівників-«самозбирачів» складають незначні суми. Крім того, на нашу думку, для підприємств особливо проблематичним є одержання інформації про місце проживання тимчасового працівника-«самозбирача» та його індивідуальний ідентифікаційний номер.

Отже, організація розрахунків з оплати праці тимчасових працівників у садівництві має свою специфіку. Це зумовлено як осо-

бливостями галузі, так і сучасним фінансово-господарським станом підприємств АПК.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 26 черв. 1997 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 1997. — №37. — С.650—652.

2. Про збір на обов'язкове соціальне страхування: Закон України від 26 черв. 1997 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 1997. — №37. — С.652—654.

3. Про прибутковий податок з громадян: Декрет Кабінету Міністрів України від 26 груд. 1992 р. // Вісник податкової служби України. — 2000. — №16. — С. 17—28.

4. Про прибутковий податок з громадян: Інструкція ГДПУ від 9 черв. 1993 р. №64 // Вісник податкової служби України. — 2000. — №16. — С.29—66.

М. В. СИДОРЕНКО, аспірант

МЕТОДИКА СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ПОРТФЕЛЬНИХ ІНВЕСТОРІВ

Різні типи інвесторів у корпоративні права мають різні цілі такого інвестування, і відповідно використовують різні методи аналізу для вивчення інвестиційної привабливості підприємств, акції яких пропонуються для продажу. Мета портфельних інвесторів полягає в отриманні доходів як від власності (у вигляді дивідендів), так і від зростання курсової вартості цінних паперів. Вони при аналізі інвестиційної привабливості потенційних об'єктів інвестування, як ніхто інший, мають вивчати і фінансовий стан підприємства, і кон'юнктуру фондового ринку.

Особливості становлення фондового ринку України зумовили необхідність створення методики статистичного аналізу інвестиційної привабливості підприємств для портфельних інвесторів, яка враховує як особливості ринку, так і тенденції економіки України.

Пропонована методика має кілька етапів. Сукупність об'єктів потенційного інвестування, що визначається на першому етапі, можуть становити підприємства певної галузі чи регіону, або во-